

VERSLAG

22/06/2026,

Kloosterkapel Lembeke

Aantal pagina's: 4

Werkgroep Erfgoedzorg

Aanwezigen: Eugeen De Lille (HK en Erfgoedcomité Maldegem), Frank Baete (Twee Ambachten Assenede), Leen Van De Velde (Gemeente Evergem), Raf Dufort (Cultuurraad Evergem), Claudine Mussche, Liese Piscador, Luc Jocqué, Anne Adriaens (erfgoedzorgers Sint-Vincentiuskerk Eeklo), Amedé Vertenten, Marleen Van De gehuchte (KVVV Eeklo), Marie-Anne Van der Plaetsen (B&T Textilia Waarschoot), Robin Van Kerschaver (Gemeente Maldegem), Linda De Causmaecker (Erfgoedcomité Sint-Laureins), Daniël de baets (Erfgoed Lovendegem), Bart Van Damme, Katia Waegemans (COMEET)

Verontschuldigd: Marc Martens, Frouke Debunne

Werkgroep Erfgoedzorg

1 Wat mag je van COMEET verwachten op het vlak van Erfgoedzorg?

- Werkgroep Erfgoedzorg (1 X per jaar?)
- Opleidingen (zowel algemene opleidingen als specifieke onderwerpen op vraag en in overleg)
- Handleidingen en sjablonen
- 1-op-1 advies: ondersteuning op maat van verenigingen en gemeenten in ruil voor een concreet doel, engagement van de erfgoedzorger

Een belangrijk thema waar we hulp kunnen bieden is inventarisatie, het belangrijkste onderwerp van de lopende vergadering.

Luc Jocqué van de Eeklose erfgoedzorgers in de Sint-Vincentiuskerk stelt de vraag of COMEET ook opleidingen kan aanbieden over restauratie. Het antwoord hierop is neen, omdat dit een grens is die we als erfgoedzorger niet kunnen overschrijden, zowel qua kunde als budget is het niet mogelijk om de stap naar restauratie te zetten. Wij kunnen als regionale erfgoedzorgers wel een signaalfunctie hebben hierin, bijvoorbeeld door hulp van de Monumentenwacht in te roepen en hen een rapport te laten opstellen. Maar eens er stappen richting restauratie en intensieve conservatie worden genomen, is het een ander verhaal en dienen experts zich hierover uit te spreken.

De aanwezigen geven aan dat qua behoud & beheer vooral materiaalkennis en de aanpak van opbouw depot op het vlak van bewaarmaatregelen belangrijke kennis is waar men naar op zoek is. Er is ook interesse in opleidingen rond inventarisatie via de erfgoedbank en rond het opzetten van een gedeelde IT-infrastructuur (cloud) waar verschillende vrijwilligers samen op hetzelfde document kunnen werken.

Ivm het aanbod sjablonen: de Eerste Hulp bij Erfgoedzorg-kaartjes staan al online, net als het inventarissjabloon. Daar gaat Katia tijdens de vergadering dieper op in.

1-op-1 advies zal nog tot eind september kunnen met Katia en vanaf dan neemt collega Iris Verheyden dat op. Zij is ook opgeleid behoud & beheermedewerker. Hoe zit dat proces in

elkaar? We gaan in gesprek en op een sessie van 2 à 3 uur leggen we de pijnpunten bloot. Dat leidt tot actieplan dat COMEET zal opmaken in ruil voor commitment vanuit de vereniging om hier tijd aan te besteden. We komen alleen als we de garantie hebben dat de erfgoedzorger er ook mee aan de slag gaat, weliswaar op zelf gekozen tempo.

Verder kan je bij COMEET ook terecht voor de uitleendienst, die ook een deel erfgoedzorgmateriaal heeft (zie website), er is ook het aanbod verpakkingsmateriaal (50% tegemoetkoming in de kostprijs tot maximum 200 euro per jaar per aanvraag). COMEET biedt ook een lijst met handige websites aan met interessante tips en weetjes over erfgoedzorg.

Vanuit Erfgoed Lovendegem wordt de vraag gesteld of er ook 1-op-1 hulp komt als er van 0 begonnen moet worden, bijvoorbeeld bij de verhuis naar 1 locatie in Lievegem. Hoe we dit, qua erfgoedzorg, aanpakken, daar kan zeker eens voor samengezeten worden.

2 De inventaris, basis van jouw collectie

"Elk object dat je vandaag vastlegt, bewaar je voor de volgende generatie"

Katia legt tijdens de workshop uit dat de inventaris de basis vormt van een collectie. Je gaat niet zien als iets weg is, indien het niet goed geregistreerd staat.

De 7 minimale velden om mee te starten zijn:

- Inventarisnummer
- Titel
- Beschrijving
- Datering
- Type object
- Afmetingen
- Standplaats
- Verpakking

Het is belangrijk om op voorhand goed na te denken hoe en op welke manier je deze velden invult en vorm geeft.

Tegenover een minimale basisinventaris met 7 velden staat de Vlaamse Erfgoedbank waar tientallen velden kunnen ingevoerd worden. Je kan ook de 9 optionele velden eens bekijken (zie presentatie) en dit gebruiken als die voor jouw collectie relevant zijn.

Ivm de kerkfabrieken en aanwezige erfgoedzorgers die in kerken actief zijn: in Meetjesland werd van alle kerken in 2016 (toen nog onder impuls van (verdwenen) dienst cultuur bij de provincie) een goede digitale inventaris gemaakt en die informatie volledig opgenomen in de Vlaamse Erfgoedbank (van Meemoo). Daar moet dus geen inventaris meer van gemaakt worden (= groot voordeel) maar het zal in de komende periode belangrijk zijn dat deze registers opgeschoond en geactualiseerd worden. > kan een specifiek erfgoedzorgtaak worden binnen de kerkbesturen!

Voor de andere collecties raden we aan om excel te gebruiken. De licentie ervan draagt geen grote kost met zich mee en voor intern gebruik kan excel alles wat het moet kunnen (in het bijzonder de filterfunctie maar ook voor de automatische aanmaak van objectnummers is excel een steengoed programma. Voordeel is ook dat bij een eventuele transfer naar een digitaal platform in het algemeen of de Vlaamse Erfgoedbank in het bijzonder excel zich uitstekend leent voor import. Vanaf eind 2026 zal de Vlaamse Erfgoedbank

waarschijnlijk opnieuw opengesteld worden voor nieuwkomers-collecties. Tot 1.000 objecten is dat gratis.

Katia benadrukt dat het inventarisnummer iets is om heel goed over na te denken. Eens je de keuze maakt voor een nummersysteem, zit je eraan vast. Dat geldt trouwens voor alle velden. Bijvoorbeeld ook 'type object': denk daar goed over na welke categorieën voor jouw collectie relevant en belangrijk zijn

Er is door COMEET in de template een worksheet met een 20-tal velden, naast de worksheet met de 7 basisvelden (= nice to have)

Frank vraagt of het niet aangewezen is om per deelcollectie een excel te hebben. Katia en Bart geven voorkeur aan 1 excel voor alles of eventueel te werken met werkbladen. Alleszins is het aan te raden om bij verschillende excels wel de logica te behouden en ervoor ze zorgen dat ze gemakkelijk samen te voegen zijn (voor latere import in Vlaamse Erfgoeddatabank)

De acht praktische tips (zie powerpoint):

- Start klein
- Prioriteer op risico
- De 1 uur-methode
- Maak er teamwerk van
- Ontzamel bewust
- Gebruik excel
- Op deelcollectieniveau indien te omslachtig (bijv doos met 1.000 muntstukken)
- Beschrijf je methodiek

3 De oefening

Daarna is iedereen aan het werk gegaan met de foto's. Wat opviel is dat elke groep ook met vaak dezelfde antwoorden/oplossingen komt. Zo worden zaken wel helder. Over de categorie/type wordt wel gediscussieerd: decoratie? Muziek? Medailles? = sterk afhankelijk van het soort collectie dat je beheert.

Over foto's: hoe ga je om met foto's als je het origineel nog hebt en ook een digitale versie > twee keer locatie toevoegen (fysiek en digitaal). Hier ook aanrader: gebruik Erfgoedbank Meetjesland.

Er komt ook een vraag over het gebruik van een museumstofzuiger (zit niet in uitleendienst COMEET, wel bij Faro maar COMEET heeft wel opzetstukken voor de stofzuiger (= kit voor stofzuiger om textiel op te schonen) om hetzelfde resultaat te bereiken.

Ook wil Daniël een eigen scanner aankopen, 1200 dpi is minimum. COMEET zal vraag aan Michiel (intergemeentelijke archivaris) stellen of beoogde scannertype ok is.

4 Een gloednieuw collectieplan voor De Twee Ambachten (Assenede) – Frank Baete

Naar aanleiding van de studiedag over erfgoedzorg in Zelzate en de lezing van Wouter Lammens (Faro) over collectieplanning is Frank met zijn collega's van De Twee Ambachten aan de slag gegaan om zelf een collectieplan in elkaar te boksen. In 1993 zijn Twee Ambachten begonnen en de toenmalige voorzitter (die nu overleden is) wist altijd alles staan, maar de collectie groeide en groeide. Zo hebben ze 15.000 bidprentjes, allemaal alfabetisch gesorteerd, maar niet geïnventariseerd. Na het beluisteren van Wouter Lammens beseften Frank en zijn collega's hoe belangrijk zo'n collectieplan wel is en eigenlijk is het niet zo moeilijk, aldus Frank. Ze zijn begonnen met een document opmaken waarin ze alles van en rond de collectie in vraag zijn gaan stellen: wat is het doel van de collectie, de geschiedenis ervan, welke richting volgt de vereniging, moeten ze nog dingen bijhouden die buiten Assenede vallen en wat gebeurt er 'achter ons', zoals Frank het benoemt. "Wij weten nu waar ons aan te houden? Wat kan ik als schenking aannemen en wat niet? Dit was een paar uur werk voor een houvast waar we echt iets aan hebben." De Twee Ambachten komt 3 donderdagen in de maand samen, van 20u tot 22u. Een markante vaststelling na de oefening was dat ze goed bezig zijn. Er is nu een methodiek vastgelegd. Ze hebben nagedacht over calamiteiten en over de verre toekomst. Twee Ambachten zit momenteel heel goed op de zolder van het pas gerenoveerde oud gemeentehuis Assenede met een temperatuur die stabiel is. Nadeel: het is niet zo toegankelijk. Het collectieplan kan nagelezen worden op de website van De Twee Ambachten.

Voor de presentaties van de studiedag: <https://comeet.be/inzichten-en-praktijken/opleidingen-erfgoedzorg/>